

РЕЦЕНЗИЈА

**НА РАКОПИСОТ СО НАСЛОВ „ÜBERBLICK DER DEUTSCHEN
SPRACHWISSENSCHAFT-LEXIKOLOGIE“ (ПРЕГЛЕД НА ГЕРМАНСКАТА
НАУКА ЗА ЈАЗИКОТ-ЛЕКСИКОЛОГИЈА) ОД ЛЕКТОР Д-Р ДРАГАНА
КУЗМАНОВСКА, ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ
„ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“-ШТИП**

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип, како и Одлуката бр.2402-3812 од 99. редовна седница на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет, одржана на 22.1.2014 година, за изготвување на рецензија за приложениот ракопис „ÜBERBLICK DER DEUTSCHEN SPRACHWISSENSCHAFT-LEXIKOLOGIE“ (ПРЕГЛЕД НА ГЕРМАНСКАТА НАУКА ЗА ЈАЗИКОТ-ЛЕКСИКОЛОГИЈА) од авторот лектор д-р Драгана Кузмановска, наменет за студентите од прв циклус студии на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип, избрани се рецензентите:

- проф. д-р Билјана Ивановска, Филолошки факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип;
- проф. д-р Толе Белчев, Филолошки факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип.

По разгледување на ракописот, до Наставно-научниот совет на Филолошки факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип, како рецензенти го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Понудениот ракопис од лектор д-р Драгана Кузмановска со наслов „ÜBERBLICK DER DEUTSCHEN SPRACHWISSENSCHAFT-LEXIKOLOGIE“ (ПРЕГЛЕД НА ГЕРМАНСКАТА НАУКА ЗА ЈАЗИКОТ-ЛЕКСИКОЛОГИЈА) како скрипта за објавување во електронска форма на веб-страницата од Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип е наменет за предметот Лексикологија на германскиот јазик, во седмиот семестар, за студентите од Катедрата за германски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, со неделен фонд на часови 3+2+2. Приложениот ракопис на лектор д-р Драгана Кузмановска е во согласност со Предметната програма за предметот Лексикологија на германскиот јазик. Авторот лектор д-р Драгана Кузмановска поаѓа од идејата да напише скрипта која ќе им биде водич на студентите при изучувањето на овој предмет, но потоа се надоврзува на идејата да создаде научно помагало кое ќе им помогне на сите сегашни и идни филолози и лингвисти кои ќе сакаат да ги продлабочат своите знаења од областа на германскиот јазик, што би било и од голема корист за германско-македонското научно поле. Основната цел за објавување на оваа електронска скрипта, како што вели авторот, е воведување на студентите, односно на сите заинтересирани изучувачи на германскиот јазик во лексикологијата на германскиот јазик.

Ракописот на лектор д-р Драгана Кузмановска има вкупно 60 страници, А4 формат, и според обемот ги задоволува основните критериуми за објавување на рецензирана скрипта во електронска форма, според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Оваа рецензирана скрипта воедно нуди и низа предности, односно поволности корисни за сите изучувачи на германскиот јазик, затоа што се обидува на концизен начин да ги разјасни поимите на зборообразувачки модели со кои располага современиот германски јазик, а тоа се: сложување, изведување, префиксно образување, конверзија и скратување. Таа притоа нуди и преглед на релевантните подвидови на наведените зборообразувачки модели, како што, на пример, се прави кај сложувањето на детерминативните и

копулативните сложенки, како и подвидовите на детерминативните сложенки. Целта е на читателот да му се понуди општ преглед на системот на зборообразување во современиот германски јазик, со посебен осврт на фактите кои можат да бидат од практично значење, т.е. од корист во наставата и при преведувањето.

Една од многубројните предности, што авторот сака да ја потенцира, е јазикот на кој истата е пишувана, а тоа е македонскиот јазик. Многумина сигурно се прашуваат како ова може да се смета за предност, за што ние во продолжение даваме едноставен одговор. Како образложение на ова авторот го наведува следново „Зборообразувањето во германскиот јазик веќе долго се изучува, така што на германски јазик за ова веќе постојат низа изданија. Некои од нив се исклучително јасни, прегледни и детални, а ги содржат и сите информации кои се релевантни за нашите потенцијални читатели. Благодарейќи на ова, сите оние кои можат соодветно да се служат со стручната литература на германски јазик, лесно можат да дојдат до сознанија од областа на зборообразувањето во германскиот јазик. Од друга страна, пак, недостасува соодветна сеопфатна научна и стручна литература на македонски јазик“. Затоа се согласуваме со авторот дека во дадената констелација, прирачникот на македонски јазик во моментот би можел да биде од поголема корист. На тој начин им се овозможува и на оние читатели кои германскиот јазик сè уште добро не го владеат со леснотија да ја следат стручната литература на тој јазик и да стекнат основни знаења од оваа област, што секако позитивно ќе влијае и на нивната јазична компетенција.

Сепак, за да можат читателите да изградат темели за подоцнежено запознавање со соодветната литература на германски јазик, авторот наведува германски еквиваленти на сите термини од областа на зборообразувањето и лексикологијата кои се појавуваат во текстот.

Како што вели авторот, јазичната теорија не треба да биде цел сама на себе, па затоа се труди зборообразувањето во современиот германски јазик да го оформи така што ќе им помогне на читателите да го унапредат знаењето на германскиот јазик (доколку е тоа во конкретниот случај потребно) и/или да им понуди информации, кои ќе можат да ги искористат подучувајќи други.

На почетокот од скриптата е даден еден сосема кус предговор во кој авторот ги воведува студентите во основната содржина на скриптата, а потоа следуваат првата и втората глава за на крајот да дојде заклучокот и користената литература, од каде што може да се види дека авторот при изработка на овој труд консултирал бројни библиографски единици што се однесуваат на достигнувањата од познати автори во рамките на оваа област. Материјата, пак, што се презентира во оваа скрипта е систематизирана во три дела: Прв дел: *Вовед во предметот*; Втор дел: *Основни единици на зборообразувањето* и Трет дел: *Модел за зборообразување*. Во првиот дел на краток и концизен начин е објаснето зборообразувањето како процес и како област од науката за јазикот. Во вториот дел со наслов „Основни единици на зборообразувањето“ се разјаснети јазичните единици збор, морфема и лексема, како и нивните видови и подвидови со наведени соодветни германско-македонски еквивалентни примери ексцерпирани од делата на видни автори од оваа област во германската и македонската наука за јазикот. Третиот дел насловен како „Модел за зборообразување“ ни ги разјаснува основните модели за градба на зборовите во германскиот јазик, како и нивните подвидови, преку соодветни еквивалентни примери во двата јазика. Овде се наведени и можните комбинациски и конструкциски зборообразувачки модели кои се јавуваат во германската наука за јазикот. На крај е даден заклучокот во кој се потенцира големото значење на лексиката во изучувањето на еден јазик. Авторот овде потенцира дека за филолозите како јазични професионалци, односно експерти за јазик, од клучно значење е, меѓу другото, да имаат богат лексички фонд, и тоа во сите јазици кои ги користат во нивниот професионален живот. Зборува и за богатството на речникот и за неговото значително влијание на нивниот професионален капацитет, квалитетот на нивната работа и, на тој начин, на нивниот успех или неуспех во оваа област. Вели дека филолозите, исто така, нужно треба да бидат добро запознаени со сите релевантни својства на лексемите, односно со нивните морфолошки и морфосинтаксички карактеристики, нивната денотација и различните видови на конотација, нивната комбинаторика и употреба

воопшто. На крајот, авторот нагласува дека тие мораат да усвојат и барем основни теоретски познавања од лексиката, со цел при решавањето на професионалните задачи да можат брзо и компетентно да донесат соодветни одлуки, да наоѓаат решенија и, доколку е потребно, аргументирано да го објаснат и одбранат својот избор. Како последна авторот ја наведува користената литература, односно список од 82. единици на латиница и 21 единица на кирилица, што авторката ги користи при изработката на овој труд, а кои во голема мера ќе им помогнат на студентите да ги прошират дополнително своите знаења од областа на лексикологијата.

ЗАКЛУЧОК

Трудот на лектор д-р Драгана Кузмановска со наслов „ÜBERBLICK DER DEUTSCHEN SPRACHWISSENSCHAFT-LEXIKOLOGIE“ (ПРЕГЛЕД НА ГЕРМАНСКАТА НАУКА ЗА ЈАЗИКОТ-ЛЕКСИКОЛОГИЈА) понуден за објавување на рецензирана скрипта во електронска форма на веб-страницата од Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип е прв извонреден прилог од ваков вид, пред сè, за германско-македонската контрастивна лингвистика воопшто. Авторот д-р Драгана Кузмановска, применувајќи современа теориска и емпириска поврзаност на аргументите, успешно и одговорно одговорил на поставените задачи. Преку методолошки издржаниот пристап сеопфатно се обработува германско-македонската проблематика врзана за зборообразувачките единици, приложувајќи ни научно релевантни сознанија за разликите и сличностите на овие јазични категории во двата јазика. Приложената студија заслужува внимание и во однос на податливоста за понатамошни продлабочувања и анализи во рамките на веќе посочената, но и во нејзе сродните области.

Ценејќи ги вредностите на трудот, Рецензентската комисијата со особено задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип да го усвои овој извештај за објавување во е-библиотека на веб-страницата на истиот универзитет како рецензирана скрипта по предметот Лексикологија на германскиот јазик.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Билјана Ивановска, с.р.
Проф. д-р Толе Белчев, с.р.